

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:

Pe un an 2 fl.
Pe o jumătate de an 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Avram Iancu.

Acum când sufletele s'au liniștit puțin în noi, deși sunt încă pline de durere și înscărbire în urma procesului mare dela Cluj, — credem că putem să ne aruncăm o clipită privirea și asupra nobilului plan de care ne-am apucat scriind în numărul 11 al „Foi Poporului” din anul de față, sub titlul de mai sus. Și nădăjduim că nu va fi de prisos să aruncăm încă o scurtă privire asupra nașterii și mersului pornirii.

Dl Ioan Russu Șirianu se afla în prinsoarea de stat din Seghedin.

Iubiții și iubitorii d-sale consăteni, Români din Șiria, cu privilegiul unei zi de sărbătoare, aducându-și aminte de dînsul, au adunat niște bani, vre-o 8 fl. 50 cr. și i-au trimis dînsului drept ajutor în închisoare, prin economul Nicolae Lăzărescu.

Deasemenea a făcut domnul preot român din Dezna (com. Aradului) Zaharie Miliian, care din al d-sale propriu a trimis dlui Ioan Russu-Șirianu suma de 5 fl. ca ajutor în temniță.

Dl Russu văzând nobila atragere a oamenilor de a ajuta, de a jertfi pentru luptătorii naționali, și peste tot pentru treburi naționale, a aflat a fi timpul potrivit ca această aplecare evlavioasă a poporului să o îndrepte a se descărca asupra acelor mari bărbați naționali ai noștri, care ca oameni mari în mijlocul poporului trăit-au, și ca oamenii cei mici murit-au, — asupra acelor bărbați, care i-au jertfit în trecut și în vremuri ne-spuse de grele, liniștea și ticna vieții, și primejduindu-se s'au aruncat în focul luptei pentru popor, desprețindu-și trupul și fericirea lor și gata a-și jertfi toată picătura de sânge pentru fericirea neamului, a poporului iubit și apăsător.

Un astfel de bărbat a fost fără îndoială Avram Iancu, zis de însuflețirii sei luptaci și „Craiu Munților”.

Ca om mare a trăit el în mijlocul nostru. Dar' soartea a adus cu sine ca să-și sfârșească scumpa lui viață în chip jalnic, și să moară și să fie înmormântat ca un om de rînd.

De această figură eroică aminte aducându-și dl Russu i-a zis: Bani acestia nu voiu să-și primesc pentru mine, ci nobila lor menire să o fac și mai nobilă: să-și dăruiesc la rîndul meu, pentru-ca ei

să slujească drept temelie unui fond din care să podobim mormântul simplu și sărac al lui Avram Iancu! Și adăugînd dela d-sa cât trebuia ca să rotunzească suma de 10 fl., a scris trimițătorilor țerani din Șiria:

„Am întregit din parte-mi suma și am depus la administrația foilor noastre 10 fl., drept început al unui fond, din care să se ridice pe mormântul lui Iancu o cruce.

„Trecînd astă-toamnă pe la Cebea, unde odihnesc rămășițele pămîntești ale marelui nostru erou, am aflat grilajul (grădelele) dimpregiurul mormântului, ruinat, car' crucea de peatră abia se mai ținea în sus.

„Socot a face și pentru Voi un lucru plăcut, folosindu-mă de acest privilegiu să îndemn și pe alți Români iubitori de neam să ni-se alăture, să mărească fondul ce-l începem noi Șirienii, ca astfel cu o zi mai înainte să înălțăm un monument vrednic lui Avram Iancu, celui care mai mult ca ori-și-cine dintre noi a arătat, că trebuie să jertfim totul pentru națiune!”

Ear' preotului din Dezna i-a răspuns în același înțeles, zicînd că și suma primită dela d-sa a adaus-o fondului.

S'a scris apoi apelul din Nr. 11 al „Foi Poporului” și s'a pornit și pe alocuirea adunarea de bani pentru acest scop.

Procesul Memorandului ne-a înălțat asupra lui toată luarea aminte, și așa n'am mai vorbit de acest lucru. Acum însă rugăm pe toți Români de pretutindenea să-și aducă ear' aminte de frumosul plan, și să adune bani întru ajungerea la întruparea lui.

„Foaia Poporului” va publica pe rînd numele tuturor celor-ce vor întinde mîna lor evlavioasă, aruncînd un dinar pe altarul acestei nobile întreprinderi.

Astăzi începem cu publicarea numelor celor-ce până acum au grăbit a trimite sume domnului Tit Liviu Albini în Sibiu (str. Măcelarilor 21), care d-sa e încredințat de însuși comitetul partidului nostru național cu îngrijirea de fond, până tot comitetul va lua alte hotărîri.

În cele de mai jos lăsăm să urmeze listele, pe care dl T. Liviu Albini, ni le-a dat spre publicare, cu numele celor ce au dăruit și cu sumele dăruite.

Eată dară sumele incurse:

Temelia fondului s'a pus prin:

Dl Ioan Russu Șirianu, care a dăruit banii ce-i primise drept ajutor. . . 15 fl.

*

Economul Nicolae Lăzărescu din Șiria a adunat după aceea următoarele sume dela următorii domni:

Domnii protopresbiteri: George Popovici 2 fl.; Marcu Păscuț 2 fl.; — dl avocat Dr. Iacob Hotărean 2 fl.; — dl medic Dr. Iuliu T. Mera 2 fl.; — dnii preoți: Vasilie Popovici 1 fl., Vasilie Bistran 2 fl., Traian Secula 1 fl.; — dnii învățători: Ioan Bogdan 1 fl., Ioan Veincu 1 fl., Alexiu Doboș 1 fl., doamna Irina Popovici 1 fl.; N. N. 1 fl.; — plugarii: Petru Dulhaz 50 cr., George Todorescu 1 fl., Dimitriu Buda 30 cr., Savu Tămaș 30 cr., Dimitrie Suciuc 20 cr., Mitru Nicolae 20 cr., Gavra Borlea 20 cr., Mihaiu Grecu 50 cr., Mihaiu Dulhaz 50 cr., Petru Buda 50 cr., Teodor Barborovici 50 cr., Petru Suciuc 20 cr., Mihaiu Arsa 20 cr., George Pera 20 cr., Iova Amar 20 cr., George Dîrlea 20 cr., George Ciocărlău 10 cr., Savu Vancu 20 cr., Teodor Lăzărescu 30 cr., Stefan Bodea 50 cr., Gavriil Borlea 20 cr.; G. Nicolae Lăzărescu 40 cr., P. Debeleac 20 cr., Petru Vădoi 20 cr., Petru Cismaș 20 cr.; Savu Laza 20 cr., Savu Mihalescu 20 cr.; Petru Mihuț 20 cr., George Flueraș 20 cr.; George Vela 10 cr.; — coriștii: George Hêraț 20 cr., Dumitru Benea 40 cr., Teodor Laza 20 cr., Mihaiu Secula 20 cr., Nicolae Simarton 20 cr., Nicolae Petica 20 cr., Teodor Petica 20 cr., Traian Dronca 20 cr., Iacob Borlea 40 cr.; — mîiestrii: Nicolae Dima 1 fl., Teodor Suciuc 50 cr., Porfiriu Chiriciuc 40 cr., Alexiu Apătean 30 cr., Teodor Seviuc 30 cr., Pavel Lopoș 60 cr., Petru Benea 30 cr., Pavel Vancu 30 cr., Petru Trimbița 20 cr. —

Suma 30 fl. 10 cr.

*

Din Brașov au sosit până acum: dela domnii: Dragomir Pulpaș, negustor, 2 fl., Vasile I. Voina 1 fl., George Preșmirean 1 fl. —

Suma 4 fl.

*

Din Roșia-Montana, dl George Cosma, s'a grăbit a aduna și a trimite dela următorii domni, următoarele sume:

Dr. Simeon Cașan 5 fl., Georgiu Cosma 5 fl., Ioan Almășan 2 fl., Eugeniu Hocman 2 fl., Ioan Bistra 1 fl., Alesandru Moduna 1 fl., Alesandru Giurca, vigil la mina Traș 1 fl., Ioan Szabó 1 fl., Alexandru Șuluț 1 fl., Demetriu Mihoc 1 fl., Gavril Șoit 1 fl., Avram Gligor 1 fl., Georgiu Bocănicu 1 fl., Alexandru Morariu 1 fl., Alexandru Almășan 1 fl., Iosif Giurca 1 fl., Simeon Morariu 1 fl., Oare-cine 1 fl., N. N. 1 fl., David Obweger 50 cr., Ilie Dumitraș 50 cr., Sabin Tomuș 50 cr., Dumitru Ardean 20 cr. —

Suma 30 fl. 70 cr.

*

Din **Tășad** (comitatul Bihorului) a adunat dl învățator *Pantelie Bugariu* următoarele sume dela următorii domni:

Mihail Popa, notar, 50 cr., Beniamin Rosinger, arândator, 20 cr., Balint Aranyos, adjunct notarial, 20 cr., Maria Popa n. Curtean, notăreasă 20 cr., văduva lui Vasiliu Curtescu 20 cr., Maria Căuș, proprietăreasă 20 cr., Iulia Postupca, preoteasă 20 cr. Dela *economii*: Gavriil Pașca 10 cr., Vasile Iluța 10 cr., Ana Jude 3 cr., George Jude 3 cr., Teodor Moza 4 cr., Gavriil Reștea 3 cr., Sofia Iluța 4 cr., Zaharie Iluța 4 cr., Ioan Jude 10 cr., Petru Mociar 10 cr., Maria Vlad 4 cr., Ioan Mociar 5 cr., Teodor Mociar 5 cr., Vasile Mociar 5 cr., Gavriil Mociar 6 cr., Simeon David 10 cr., Ioan Mutu 5 cr., Ludovic Tobiaș 5 cr., Petru Dămăcuș 5 cr., Dimitrie Bara 6 cr., Vasile Dămăcuș 10 cr., Alexie Avram 5 cr., Gavriil Jude 10 cr., Ioan Gábor a. m. 10 cr., Chirica Bara 4 cr., George Vlad 10 cr., Micula Bara 5 cr., Maria Oprea 6 cr., Petru Cosma 10 cr., Pavel Oprea 10 cr., Flore Oprea 10 cr., Vasile Popa 8 cr., Ioan Gábor Tomi 10 cr., Ioan Avram 5 cr., Florian Avram 10 cr., George Vlad 10 cr., Dimitriu Avram 7 cr., Gregoriu Avram 5 cr., Toma Jude, 10 cr., Ioan Gábor 10 cr., Gavriil Andor 10 cr., Alexa Avram 10 cr., Mihail Tăcărât 5 cr., Petru Blaga 4 cr., Gavriil Vesa 4 cr., Dimitrie Vlad 5 cr., Vasile Vlad 5 cr., Ileana Monenciu 5 cr., Ioan Vlad 4 cr., George Tăcărât 5 cr., Maria Bara 4 cr., Gavriil Florea 5 cr., Petru Vlaicu 5 cr., Teodor Oprea 5 cr., Vasile Magher 5 cr., Iosif Ban 10 cr., Marta Bugariu 40 cr., Bugariu, învățator 20 cr., un econom 6 cr. —

Suma 6 fl. 9 cr.

Din **București** (în România) domnul profesor Dr. *Elefterescu* ni-a trimis următoarea contribuție:

Dela Dr. Elefterescu, profesor 3 fl., domnul Drăghicescu 2 lei, dl Antinescu 1 leu, dl Ioan Radulescu 1 leu. —

Suma 5 fl. 03 cr.

Domni singuratici au trimis prin postă de-adreptul următorii din următoarele locuri:

Dl Dr. *Petru Țiglead*, avocat în Timișoara 5 fl.

Dl *Nicolae Ionescu*, cleric absolvent în Brașov 2 fl.

Doamna *Elena Sécășan* din Székely-Keresztur 2 fl.

Dl *Gavril Topan* din Iclodul-mic 1 fl. 10 cr.

Dela «*mai mulți țerani*» din Șeica-mică 2 fl.

Dl *S. Solomon*, cojocar în Mercurea 50 cr.

Domnul *Tobiaș Carol* din Abrud 1 fl. —

Suma 13 fl. 60 cr.

De tot: 104 fl. 52 cr.

Tit Liviu Albini,
dătător de seamă.

Noul guvern unguresc.

Mulțumindu-se de putere guvernul unguresc în fruntea căruia stătea întâiul ministru *Wekerle*, și Maiestatea Sa primindu-i mulțumirea, s'a încercat în Budapesta timp de vre-o zece zile de-arîndul să se formeze alt guvern, cu alți ministri. Din cei vechi nu voiau nici unul să mai primească a fi ministru în noul minister. Nu s'a putut însă ajunge la nici un capăt, căci partidul dela putere, care el are mai mulți deputați, a zis că nu va sprigini pe nici unii alții decât pe ministrii cei vechi, care formează vechiul guvern. Ministrii căzuți țineau cu încăpăținare că nu și nu, ei nu se despart deolaltă, nici prietenii lor nu se vor lăsa de ei.

După o săptămână de încercări și neisbutiri, văzând și Maiestatea Sa că are de lucru cu niște oameni încăpăținați din seamă afară, și reî ca numai ei, și-a dat în urmă înalta învoire, că să vină dară eară guvernul cel vechiu să conducă până mai departe țeara. Trei însă dintre vechii ministri s'au retras și n'au voit să mai între în guvern. În locul lor au venit alții noi. Eată noul guvern cum e acum alcătuit:

Întâiu ministru (președinte) și ministru îngrijitor de banii țerii e: *Alex. Wekerle* (așadară tot cel vechiu).

Ministru afacerilor din lăuntru ale țerii, este: *Carol Hieronymi* (vechiu).

Ministru de negoț: *Bela Lukács* (vechiu).
Ministru dreptății: *Dionisiu Szilágyi* (tot cel vechiu).

Ministru peste treburile școalelor și a bisericilor: baronul *Lorand Eötvös* (nou)

Ministru lângă împăratul: baronul *Iuliu Andrásy* (nou).

Ministru Croației: *Imre Iosipovich*.

Ministru pentru cultivarea pământului, retrăgându-se cel vechiu, *Betten*, nu e pus încă nime, căci nu s'a aflat cine să se apuce de treaba asta.

Toți acestia laolaltă formează: guvernul (cârma) țerii.

Și așa am ajuns ear' în apele cele vechi, cu schimbarea alor trei ministri numai.

Dreptul limbii române.

— BUCOVINA —

Frații noștri din Bucovina au și ei mult să sufere. Sînt apăsați și nedreptățiți și ei în destule chipuri. Au a se lupta mai ales cu liftele străine, cu lipitorile de Jidovi, Poloni și alții.

Am spus-o și în alt rînd, și o repețim, cu drepturile limbii stau și ei rău. Are Bucovina dieta ei de sine stătătoare, și cei mai mulți deputați sînt în ea Români, dar' de vorbit numai nemțește vorbesc în ea. La judecătorii, la cancelariile notarilor și a primăriilor comunale, earăși tot pe nemțește mergeau toate.

De un timp încoace însă, mândria națională a început și la ei să se avînte; poporul a început să se miște nițel, să scuture de pe sine greul ce îl apasă. Ca un ghiocel răsărit în pădure sub stratul de foi uscate, care se tot desvoaltă, se tot înalță, ridicând încet dar' sigur, în cap stratul de foi uscate ce-l nădușește, până va isbuti a-și viri capul printre ele și ajunge la mult dorita lumină a lumii și a soarelui...

Legea dă drept și în Austria, căreia este plecată Bucovina, ca primăriile comunale să scrie protocoalele ce le iau în sfaturile sătești, în limba care e a mai multor locuitori ai comunei, și că în aceeași limbă să poată trimite primăria ori-ce scrisori ori-și-cui. Dar' fie din nepăsare, fie din slăbiciune de a umbla cu capul plecat ca să nu-l tae sabia, și în comunele românești limba protocolară și de corespondență era și e încă în multe locuri, vre-o limbă străină, mai ales cea nemțească.

Acum însă oamenii par'că vreau să se mai scuture de acest obicei laș, ne-bărbătesc și nevrednic de un popor ce se prețuește.

Eată anume ce ne spune „*Gazeta Bucovinei*” dela 10 Maiu a anului de față:

FOIȚĂ.

Noi vrem pământ!

Flămînd și gol, fără adăpost,
'Mi-ai pus pe umeri cât ai vrut,
Și m'ai scuipat și m'ai bătut
Și căne eu 'ți-am fost!
Ciocoiu pribeag, adus de vînt,
De ai cu iadul legămînt
Să-ți fim tot căni, lovește 'n noi!
Răbdăm poveri, răbdăm nevoi
Și ham de cal și jug de boi:
Dar' vrem pământ!

O coajă de mălaiu de ieri
De-o vezi la noi, tu ne-o apuci,
Băieții tu 'n răsboiu ni-i duci*)
Pe fete 'ni-le ceri.

Înjuri ce-avem noi drag și sfînt;
Nici milă n'ai, nici crezămînt!
Flămîenzi copiii 'n drum ne mor

*) Sînt a să înțelege vremile când în România ciocoiu duceau la miliție cu sila.

Și ne sîrșim de mila lor —
Dar' toate le-am trăi ușor
De-ar fi pământ!

De-avem un cimitir în sat
Ni-l faceți lan, noi boi în jug,
Și 'n urma lacomului plug
Es oase, și-i păcat!
Sînt oase dintr'al nostru os,
Dar' ce vă pasă! Voi ne-ați scos
Din case, goi în ger și 'n vînt,
Ne-ați scos și morții din mormînt —
O! pentru morți și-al lor prinos
Noi vrem pământ!

Și-am vré și noi, și noi să știm
Că ne-or sta oasele 'ntr'un loc,
Că nu-și vor bate-ai vostri joc
De noi, dacă murim.

Orfani și cei-ce dragi ne sînt,
De-ar vrea să plîngă pe-un mormînt,
Ei n'or ști 'n care șanț zăcem,
Că nici pentr'un mormînt n'avem
Pământ — și noi creștini sîntem!
Noi vrem pământ!

N'avem nici vreme de 'nchinat,
Căci vremea ni-e în mîni la voi;
Avem un suflet încă 'n noi
Și par'că 'l-ați uitat!

Ați pus cu toții jurămînt
Să n'avem drepturi și cuvînt:
Bătîi și chinuri: când țipăm,
Obezi și lanț: când ne mișcăm,
Și plumb, când istoviți strigăm,
Că vrem pământ!

Voi ce-aveți îngropat aici?
Voi grâu? Dar' noi strămoși și tați,
Noi mame și surori și frați!
În lături venetici!

Pământul nostru-i scump și sfînt,
Că el ni-e leagăn și mormînt:
Cu-al nostru sînge-i botezat,
De-a noastre lacrimi e udat,
Sudoarea noastră 'l-a ngrășat —
Noi vrem pământ!

N'avem puteri și chip de-acum
Să mai trăim cerșind mereu,

„În comuna *Presecăreni* s'a hotărât în ședința dela 23 Aprilie a. c. ca limba română de acum înainte să fie limbă în care să se scrie protocoalele ce se iau în sfatul comunal, și limbă de corespondență (de scris ori-cui).

„Felicităm pe sfatul comunal din *Presecăreni*, și dorim ca această nouă pildă să fie urmată de comunele românești“.

*

Tot „*Gazeta Bucovinei*“ în numărul seu dela 8/20 Maiu scrie următoarele: „Suntem fericiți a vesti încă un cas în care limba română a fost introdusă într-o comună ca limbă oficială în trebile comunei.

Comuna este *Suceveni*.

Această învoire s'a făcut la stăruințele domnului *Schattner*, care este *Eoreu*.

Ne bucură că putem afla că un străin de neamul nostru prețuește cu dreptate dreptele străduințe ale politiceii noastre și că le spriginește.

Pentru acest fapt rugăm pe dl *Schattner* să primească mulțumirile noastre.

Nădăduim că se vor găsi mulți Români care să-și zică: „*Dacă străinul ne ajută la câștigarea dreptului nostru, noi să nu lucrăm însușit mai mult, decât până acum!*“ Și nădăduim totdeodată, că aceasta va hotărî încă multe comune să urmeze pildele de până acum de introducere a limbii în ocărmuirea și corespondența comunelor“.

*

Ear' în numărul seu dela 24 Maiu, aceeași foaie spune următoarele:

„Ni-se scrie din *Horodnicul-de-sus*: În ședința comitetului comunal de aici din 13 Maiu 1894 st. v. a făcut adiunctul de loc *Toader Macovei* propunerea să se introducă de acum înainte limba română ca limbă de oficiu în comună, care propunere s'a și primit de către toți! S'a făcut arătare despre aceasta atât *capitanatului din Rădăuți* cât și *comitetului țerii* din partea primăriei.

Felicitările noastre cele mai călduroase dlui *Macovei* și comunei, care a dat această probare de naționalism!

Cei mulți încă — înainte!“

*

În numărul dela 4 Iunie același ziar, care luptă puternic întru deșteptarea din amorțeală a românismului, scrie:

„În comuna *Burla* s'a ținut la 15/27 Maiu 1894 o ședință în care limba română s'a introdus ca limbă de ocărmuire și în co-

muna *Burla*. Fericita învoire s'a făcut deloc cunoscută *capitanatului* și *comitetului țerii*.

Propunerea s'a primit de către toți deopotrivă, și toți membrii comitetului comunal au iscălit protocolul ședinței, cu nr. 110. Membrii comitetului, care au săvârșit această faptă de laudă, sânt: *Ioan Moțae*, antiste comunal, *Macovi Cauni*, adj., *Niculai Zuravle*, adj., *Ioan Durali*, *George Torac*, *Simion Zuravle*, *Vasile Țurcan*, *Sofron Șuhane*, *George Andrilue*, *George Zuravle*, *Toader Hapurne*, *Andri Secrieri*, *Nistor Cauni*, *Cosma Zuravle*, *George Pauliuc*, *Ioan Șuhane*.

Rugăm pe toți acești domni să primească felicitările noastre, pentru bunăvoința, cu care spriginesc cauza limbii și naționalității noastre!“

*

În sfârșit tot în numărul dela 4 Iunie n. „*Gazeta Bucovinei*“ ne mai aduce și următoarea notiță:

„Limba română începe a se bucura în slăbit de oare-care luare în socoteală și la *inspectorul drumurilor de fer*. E vrednicia dlui *Blois Brucker*, că se scrie câte o hârtie și românește. Ni-o însemnăm!“

*

De câte-ori numai am putut, am adus câte o atare veste bună dela frații nostri din sora *Bucovina* — și astăzi ne-am simțit deosebit norociți că am putut înșira aci aceste frumoase vești, ce samănă toate a raze de soare străbătute prin pătura unui nor înecător ce-și stă în cale, — a ghiociei ce se ridică în cap cu stratul de foi veștede, dorind a răsbate prin el și a ajunge la mult dorita și binefăcătoarea lumină. . .

Avem și noi Români de sub stăpânirea ungurească, multe comune, unde primarii, întocmai ca cei din *Bucovina*, lasă pe fiice hiți-fiți de notar ori scriitorăș de notar să scrie în numele primăriei comunale hârtii și citații în limbă străină și nepricepută chiar de primarul. Nu arare-ori am văzut pe cutare jurat sătesc alergând prin sat după cutare, cu o citație scrisă *ungurește* de câte o minune de scriitor de notar, și subscrisă de pri-

marul român, care nici el nu știe ce-a subscris?“

Este acesta un lucru nevrednic de mândria noastră de Români și de bunul nostru nume la care ne-am înălțat!

Să respingă drept aceea *fiecare primar român* subscrierea ori-cărei hârtii ori citații în numele primăriei, al cărei cap el este, dacă aceea e scrisă *ungurește!*

Să trimită scrisori de tot felul cum sânt atestatele despre starea materială a cuiva, despre purtarea lui morală, și altele, — *notarului, solgăbirului și judecătorilor, tot numai românește!* și ei au să le primească, ear' dacă cutare obraznic de slujbaș le-ar respinge — să nu vocască a-i da alle scrisori, căci n'are drept să-și silească la aceasta!

Așa rugăm pe primarii nostri să porceadă.

Dacă însă unul ori altul nu ar voi a o face, de frică ca să nu-și țipe domnul soigăbiru din „slujba“ cea naltă — rugăm pe țeranii nostri ca ei să nu primească dela primărie nici o scrisoare, nici o citație, dacă aceea nu e scrisă *românește!*

Astfel ni-se cuvine să luptăm cu toții pentru stântul drept al limbii române!

im.

Sporesc sorții nostri!

Toarcem mai departe firul de aur al veștilor înălțătoare de inimi ce ne vin de din afară.

Frații nostri dela *Liga din București* lucrează din răspuțeri într'ajutorul suferințelor noastre. Între alte multe lucruri bune și frumoase, acum au pus la cale scoaterea la lumină a unui „*Memorial de aderare la cestiunea transilvană*“ (carte în care se scrie și se se subscie cei-ce ne spriginesc pe noi și ținuta noastră în luptă). Se ținteste a se băga în această carte mai ales părerile oamenilor însem-

Că prea ne schingiesc cum vreu
Stăpâni luați din drum!

Să nu dea Dumnezeu cel sfânt,
Să vrem noi sânge, nu pământ!
Când nu vom mai pute răbda,
Când foamea ne va răscula,
Hristoși să fiți, nu veți scăpa
Nici în mormânt!

George Coșbuc.

Hoarele Țiganului.

Zorile de abia ivite și *Toader Românul* din *Gotgilești*, deși pe inima lui dulce somnul își slobozise binefăcătoarele sale aripi, la îndemnul iubitei sale soții se ridică din culcuș, se întinde odată, mai cască, se duce apoi la isvor cu apă rece, își sburăturește somnul din față, dă har Domnului, că 'l-a învrednicit de a ajuns în pace ziua, și după aceea pune sapa-prietena de astă-vară pe spate, și hai la săpat de cucuruz; calea duce tocmai pe lângă cortul lui *Flămânzilă*, feciorul vestitului maistru de pământ *Ișvan Ciurariu*. Înaintea cortului *Flămânzilă* întins pe dungă își odihnia cio-

lanele hodorogite de umbra cea' groasă de ieri. *Toader*, care în satul seu se ținea tare în vestea omului pismuitor a tot ce-i leneș și dărânat, își întoarse sapa și tip, tip, îi croește vre-o câteva peste șele, încât bietul *Țigan* nu știa din câtrău să se culeagă mai degrabă; atunci văzând pe năprasnicul *Toader* înaintea sa, și știind, că numai cu gluma se poate cotorosi de el, își deschide gura cât șura și strigă cât poate: „*Vai hoarele mele!*“ „*Ce fel de hoare?*“ îl întreabă *Toader*. „*D'apoi alduească-te Dumnezeu dă astă-sară din șina mare 'mi-am trămis hoarele în pădure la pășune.*“ Atunci un ștol de cioare, ce deasupra lor sburau, nu mai ce *câr-câr* căraiau; și *Țiganul* mai departe povestind, spre cioare arată spunând *Românașului*, că acelea sânt hoarele lui.

Deatunci și până azi, de câte-ori înaintea *Românului* câte un *Țigan* se ivește, totdeauna trage un pic cu coada ochiului, privește în sus și apoi cât îl ia gura strigă „*cioară-ha, cioară-ha.*“

Sibiu, în Maiu 1894.

Eugen T

Poesii populare.

Dela *Turda*.

Culese de *Sofia Marcu* din *Turda*.

Dragu 'mi-i prunul cu prune
Și badea cu vorbe bune,
'Mi urt mărul cu mere
Și badea cu vorbe rele.

Măi bădiță, dor 'ți-a fi!
N'am pe cine-ți porunci,
Far' pe lună:
Voe bună;
Și pe vânt:
Câte-un cuvânt
Și pe stele:
Dor și jele!

Măi bădiță maică-ta
Frică-i e că ne-om lua,
Dar' n'are la ce se teme
Că vremea când ne-o veni
Bade eu m'oiu socoti
La ce foc oiu lăcomi.

nați din străinătate, cum sunt deputați și învățați.

Până acum au făgăduit conlucrarea lor la acest Memorial contra Maghiarilor peste 20 deputați francezi, ear' deputați italieni peste 80, în decurs abia de o săptămână! Și judecând după însuflețirea cu care se trimit aceste făgăduințe de conlucrare, se nădăjduiește că peste o lună cel mult, întreagă dieta franceză și italiană să fie câștigată cauzei române.

Afară de aceea o mulțime de alți bărbați învățați au făgăduit conlucrarea lor.

Tot ca dovadă cum sorții noștri de isbândă sporesc mereu, cu bucurie însemnăm vestea ce o luăm din foile din Țeară, că adevărat un Francez a cerut ziarului „L'Indépendance Roumaine” să-i spună numele și adresa familiei unuia din osândiții dela Cluj, spre a-i purta de grije, materialicește, până la sfârșirea osândeii capului ei!

Mai zilele acestea comitetul național al studenților universitari români, a adus viile sale mulțumiri colegilor studenți din Anvers, Bruxela, Paris, Roma, Milan, Padua, Berlin, Geneva, Oxford, Sofia și alte orașe de frunte din Europa, care cu frățească dragoste s'au alipit la mișcarea națională și au făgăduit într'un glas a se face apostolii cauzei noastre românești!

Prea nobile porniri.

Doamnele și domnișoarele din România, mame, surori și fiice, au sărit cu toatele în ajutorul mișcării puternice naționale, ce se face în zilele noastre pentru sfântul scop de a câștiga poporului român de sub stăpânirea maghiară, drepturile și libertățile ce 'i-se cuvin.

Liga din București este o însoțire de tineri și bărbați, care își pun toate puterile într'ajutorul celor-ce luptă spre deșteptarea și ridicarea poporului român de pretutindenea.

Doamnele și domnișoarele din România, s'au însuflețit și ele de însuflețirea tinerilor și bărbaților dela Ligă, și hotărât-au ca și ele să se adune și să formeze o ligă care să ajutore pe liga cea mare a bărbaților.

S'a format întâiu și întâiu „liga domnișoarelor române” la București, în scopul zis.

Abia cu o lună 'nainte de a asta.

Și însoțirea a fost urmată și pe alocurea și va fi urmată mereu până când tot Românul și toată Româncă va fi membru al însoțirii celei mândre.

După București a urmat Craiova. Aci doamnele și domnișoarele, 'și-au dat mâna și-au făcut și ele o însoțire cu acelaș plan ca Bucureștenele.

Toată suflarea românească a tresărit și tresare de bucurie și tot sufletul se inflăcărează. O izbucnire a acestei bucurii este poesia de mai jos. pe care poetul român Alexandru Vlahuță a scris-o la adresa domnișoarelor române, sub înriurirea simțimentelor ce 'l-au năpădit văzând mișcarea lor. Dl Vlahuță aseamănă apăsatul nostru popor ardelean, cu un uriaș în lanțuri, ear' Liga cu o zină ce-'i vine din Răsărit în ajutor.

Eată prea frumoasa poezie:

Liga domnișoarelor române.

*În munți, în codri 'ntunecați,
Unde robii de atâta vreme
Un uriaș în lanțuri geme,
Au mers și preoți și soldați,
Și nimeni n'a putut răbăta
Să-i duc-o rază de dreptate!
Pe-acolo drumurile-'s pline
De cruci, de ruguri, de morminte,
Tot codru-i plin de jertfe sfinte,
Și 'n freacătu-'i auzi suspine.*

*Dar' entă dinspre Răsărit,
Ca 'n basme se ivește-o zind,
Și ochii ei aduc lumină
Eroului batjocorit.
Pășește svelță, zimbitoare,
Și 'n loc de armă poartă-o floare.
El, printre gene dese, grele,
Ca 'n somn privirile-'și străcoară:
— Ce cauți, gingașă fecioară,
În preajma suferinței mele?*

*Ea, surizându-'i galeș, blând,
Întinde mâna-'i delicată,
Atinge lanțul . . . și deodată
S'aud verigile căzând,
Și robul se ridică domn:
El pare-un leu trezit din somn.
„Mântuitoro, cine ești? . . .”
„Sunt fiica ta . . . Tu ai strigat.
„Și glasul tău a răsunat
„În plaiuri românești!”*

28 Maiu 1894. A. Vlahuță,

Tinerimea română în foc!

Am spus în numărul trecut, că contra tinerimii române dela școalele înalte din Cluj, s'a pornit o turbată goană.

Sfârșitul cercetărilor contra tinerilor a fost, că la 42 de tineri universitari români li-s'a tăgăduit subscrierea testimoniilor pe jumătatea din urmă a acestui an școlar; nu li-se dă atestat de cercetare a școlii; nu se lasă la nici un fel de examen și nu li-se scriu cuitantele ca să-și poată căpăta știpendiile, cei-ce au! — scurt: **li-s'a nimicit câte jumătate de an de școală!** Pentru ce? Pentru-că prin apelul către poporul român au ajutat mișcarea poporului într'u a se aduna la Cluj pe 7 Maiu, adevărat pentru-că și-au pus și ei umărul în sfânta noastră luptă națională!

Asemenea cercetare s'a pornit în săptămâna aceasta și contra studenților români din Budapesta, pentru același lucru.

Pentru frați.

În România mișcarea întru ajutorarea familiilor celor osândiți la Cluj, e mare.

Eată ce ne spun foile din Țară în această privință.

În 3 Iunie n. s'au întrunit în București toți inginerii și arhitecții țerii, care au votat o călduroasă adresă de felicitare comitetului partidului nostru național. Aleșii oameni de știință ai României au pornit în același timp adunare de ajutoare. Au adunat în antâta și 4000 lei.

Pictorii (care fac chipurile cele frumoase) au hotărât ca fiecare să dea câte un chip frumos care să fie vândut întru ajutorarea Românilor din Transilvania.

Mai multe domnișoare și doamne din Craiova, au luat hotărârea de a se constitui în un comitet, pentru a da un ajutor mai puternic Ligei culturale, despărțământul din Craiova.

Vineri în 1 Iunie n. seara, Liga despărțământului Craiova, a ținut o consfătuire.

Au vorbit domnii P. Chițu, I. Ath. Miteșcu, Andreian, Dr. Antonini, Iulian Vrăbiescu, care în cuvântări calde au cerut, și au hotărât:

1. A se trimite M. Sale regelui Carol o telegramă pentru a-'i cere puternicul seu sprigin în cauza fraților noștri osândiți la Cluj.

2. A se deschide liste de — ajutoare pentru familiile osândiților.

Voci străine

despre

Procesul Memorandului.

Ziarul „Reichspost” din Viena a scris despre procesul neamului nostru doi articoli plini de înscărbire, unul în vremea pertractării, altul după aflarea judecății.

Eată ce zicea în cel dintâiu:

„Dacă ne-ar întreba cineva să spunem pe sufletul și pe cinstea noastră, că în ce parte a Europei se săvârșește în această vreme cea mai mare neleguire, unde sunt călcate în picioare în chip mai grozav legea și dreptul firesc, dreptatea și morala: n'am șovăi nici o clipită pentru a arăta fără ori-ce răsădindire către Ardeal.

„Acolo, în orașul unitarilor și calvinilor, se desfășură în zilele acestea unul din cele mai scârboase procese politice, un proces care lipește pe fruntea justiției (judecătorilor) maghiare o pată de rușine.

„Ardealul, această țeară de belșug, țeară binecuvântată și plină de putere, cu coroana munților sei, țeară plină de aur și de must de struguri”, n'a putut să-și păstreze neatrănarea sa, ci a fost vîrită de-adreptul în sacul de căpcană maghiar. În această frumoasă țeară, Români alcătuesc mereu partea cea mai mare, dară cu toate acestea nu au nici un drept politic. Toate școalele de stat sînt

maghiare, limba maghiară este „limbă de stat“; se pun în mișcare toate mijloacele întru a desnaționaliza pe Români pe banii incurși din birurile plătite tot de Români. Pentru lămurirea stărilor din Ardeal ajunge să pomenim singur impregiurarea, că *cu toate-că alcătuesc peste jumătatea locuitorilor, Românii nu sînt în stare a alege un singur deputat în dietă. Un milion și 250.000 cetățeni n'au nici unul, încă odată: nici un singur deputat! Toți deputații din Ardeal (afară de mănunchiul de Sași) sînt Maghiari.*

„Fărădelegile nefcetate și asuprirea fără păreche a poporului românesc au îndemnat anul trecut pe conducătorii acestuia la facerea unui Memorand și la așternerea lui la Împărat.

„Acest proces se pertractează acum în Cluj și el e un scandal fără păreche!

De însemnat în debaterile acestui proces e, că procurorul a zis, că dacă chiar Memorandul însuși n'ar fi vrednic de pedeapsă, totuși ar fi vrednică de pedeapsă răspândirea lui! Așadar' răspândirea unei scrieri nevrednice de pedeapsă ar pute să fie pedepsită, după părerea acestui strălucit judecător!

„Pe lungă aceasta telegramele trimise de acolo se opresc fără rușine. Lumea nu trebuie să aștepte ceea-ce se petrece în Cluj, ea nu trebuie să aștepte, că acolo se străduiește a sugruma pe conducătorii unui popor, prin urmare pe însuși acest popor! Telegraful oficial *minte* ca telegraf; telegramele drepte ale singuraticilor se opresc simplu!

„Dar' treaba cu Românii nu va fi sugrumată prin asemenea apucături. Ea va viețui înainte, ear' dnii *Wekerle și Szilágyi* nu vor isbuti a sugruma un popor întreg. Românii se fie deocamdată încredințați, că soarta lor aci la noi întimpină cea mai călduroasă părtinire. De ajutat nu le putem deocamdată ajuta, dar' nu s'a sfârșit încă ziua cea mare. Dumnezeu e răbdător, dar' nu uită nimic. Ziua răfuelii va răsări și pentru îngâmfarea necreștină. Oamenii mai cinstiți din Ungaria ei înșiși o doresc, căci ea va însemna și pentru ei mântuire. Ziua în care va fi dăruit *Ilion-ul jidano-maghiar* va sosi. Până atunci — răbdare!“

*

Eată apoi câteva frânturi din articolul al doilea scris după-ce „*Reichspost*“ a primit vestea despre sfârșitul grozav al procesului. El scria:

„Jurații maghiari au declarat vinovați pe acușării români; ear' judecătorii maghiari i-au încărcat cu pedepse draconice. Procesul dela Cluj s'a sfârșit, — urmările lui nu vor pute fi așa curînd șterse din aducerea aminte a lumii.

„Cu drept cuvînt putem zice, că dintre toate procesele scârboase, care s'au pornit în Europa în cele din urmă zeci de ani, cel dela Cluj este cel mai revoltător.

„Memorandul românesc, din cauza căruia procesul a fost pornit, nu conține nimic ațîțător, vinovat, de cumva cineva n'ar voi să vadă „agitare“ în descrierea dreaptă a administrației maghiare din Ardeal. El este un document istoric al bărbaților credincioși Împăratului și Regelui. Pentru-că au spus adevărul și i-au mărturisit supunerea și cătră persoana Preatnaltă care stă pe el, trebuie să iee acum drumul temniței.

„Noi acești din Austria sîntem în nepuțință de a ajuta pe Români. N'avem nici drept nici putere de a ne amesteca în treburile din lăuntru ale Ungariei, nu putem decât să ne arătăm scârba din adîncul inimii despre vicleana încălcare a legii, a dreptății și

a moralei, s'vîrșită în Cluj; nu putem deocamdată decât să dăm sfat prietenilor și concetățenilor noștri români să fie cu răbdare și statornicie. „*Focul prea înfocat se stinge îute*“, zice poetul, ear' focul maghiar se va stinge mai curînd, decât unii o cred astăzi. Ori-ce fărădelege și volnicie își va găsi odată răsplata. Societatea jidano-calvină, care e acumatare și mare în Ungaria, nu va trăi vecnic, lumea creștină din Ungaria earși se va răgăsi și va da și Românilor dreptate“.

*

„Grajdanin“, mare foaie rusească (din Țeara-Muscănească) vorbind de curînd despre noi Românii din Ardeal, scria la adresa lui „*Pester Lloyd*“ din Budapesta, care se plîngea că foile străine ar fi nedrepte în judecata lor față cu Maghiarii, — următoarele:

„*În treaba Românilor din Ungaria încă nu s'a zis cel din urmă cuvînt prin aceea, că un anumit număr de persoane au fost osândite, la pedepse de temniță mai mari sau mai mici. Dacă va merge lucrul tot mai departe, atunci Românii din Ungaria nu vor afla ajutor numai la conaționali lor din România, ci și la toate popoarele nemaghiare din Ungaria. Maghiarii au știut să însufle tuturor acestor naționalități o ură neimpăcată față cu ei înșiși, și în fapt numai o cutezare adevărat maghiară este în stare între astfel de impregiurări să se mai plîngă asupra „nedreptății“ foilor străinătății și a întregii Europe bine gânditoare.*

SCRISORI.

Selbătăcia gendarmilor.

De pe Ampoiu, Maiu 1894.

Onorată Redacțiune!

În 23 Maiu din comuna *Chisfalén* mergînd vre-o câteva cară cu scînduri la *Zlatna*, au slobozit vitele ca să le hrănească la un loc numit *Varnița*, și până-ce au mâncat vitele, a venit vorba între oameni de una și de alta, și și despre procesul Memorandului, că ce sfârșit va avé.

Între acestia fiind niște gendarmi la pîndă puși, s'au slobozit asupra lor ca niște fiare selbătece și i-au legat, și i-au bătut până la sînge. Pe țeranul *Zaharie Moldovan* l-au legat și l-au ținut locului prin bătae cu patul puștii până Joi, în 24 Maiu. Atunci l-au escortat patru gendarmi legat la *Alba-Iulia*.

Acum de când cu procesul Memorandului, cu zi cu noapte cutriera gendarmii comunele și Ungurii din *Ighiu* de două-ori după olaltă au fost la *Aiud* să ceară miliție pentru *Ighiu* și *Zlatna*, măcar că Românii nici habar nu au și nu fac nici un rău. X.

Dar pentru biserică.

Tornia, Aprilie 1894.

Onorată Redacțiune!

Elena Băneș și *Liuba Băneș* din *Tornia* au dăruit sfintei noastre biserici două prapore de mătășă curată. Praporele au fost sfințite în ziua de sf. Paști. Cu acest privilegiu Cuvioșia Sa părintele *Vasile Mangra*, care era oaspele comunei noastre, a rostit cătră popor o frumoasă cuvîntare desfășurînd și lămurînd în mod plăcut și înțeles de toți însemnătatea steagului din timpurile cele mai vechi până în zilele noastre. Dumnezeu să răsplătească dăruitoarelor jertfa adusă sfintei biserici și

să dea ca în sinul creștinilor să aștepte cât mai mulți care să-i urmeze pe această cale, ear' cuvioșiei Sale dlui *Mangra* fi zicem: am rămas încantați de prețuitele cuvinte ce le-ai rostit nouă.

Georgiu Petroviciu,
Învîțător gr.-or. român.

Un slujbaș selbătece.

Nădlac (com. Cenad) Maiu 1894.

Onorată Redacțiune!

Cu multă mahnire trebuie să vă scriu, că în *Nădlac*, comună locuită de cinci neamuri, cei mai mulți *Români* și *Slovaci*, de unde până acuma trăiam în dragoste frățescă și în pace, de când am căpătat de subpretor pe renegatul *Antal Spilka*, acea bună înțelegere și dragoste pe care el se vede că o pismuește, a perit! El a spart-o, el a nimicit-o, el a turburat fericirea noastră, că așa în turbure pescuind să-și câștige merite de „patriot bun“ înaintea stăpînitorilor sei.

Eată câteva isprăvi ale acestui domn. Dînsul e acela, care pentru-ca să poată fi ales în această slujbă a spus că știe toate limbile ce se vorbesc în comuna noastră, și ca atare e vrednic de a fi subpretor. Acum dacă a pus piciorul în scăriță. dînsul eată-ce face și cum își petrece:

Ia pușca pe spate și pleacă printre edificiile de pe hotarul comunei noastre, și cu mare vitejie pușcă toți câinii care îi es în drum, ba dacă cutareva căne nu-i vine chiar înainte, merge dînsul după el, și-l pușcă acolo în curtea de care se ține. *Nu demult țintind după un căne, a pușcat și un cal al unui biet de om, căci bag-seama „pofta vine mîncînd...“*

Dl *Spilka* chiar în oficiu întimpină cu vorbele cele mai murdare și cu sudalme cum nu le pot descrie, pe bărbați și femeile cari merg acolo în deosebite treburi.

Dl *Spilka* își ține de bravură a pîlmuit și a bate pe oameni, precum a bătut și pîlmuit pe mai mulți *Slovaci* și *Români*!

Dar' fiindcă nu ne poate bate pe toți de-a rîndul, caute privilegiul ca să-și verse veninul asupra noastră și în alt chip.

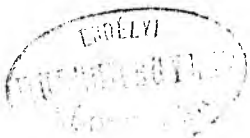
Așa acum înțelegînd că au mers câțiva fruntași români, între cari și preoți, la Cluj, — după-ce ne-am întors, unui tîner jurat care a fost și el la Cluj, i-a zis când acesta a mers în treabă de slujbă la dînsul:

„*Domniei tale nu aruncat încă ștreangul în grumazi, „ar fi fost vrednic!“*

Și și-a mai zis dl *Spilka* „Bate-voiu păstorul și se va împărăștia turma“. Gîndit și făcut.

În ziua următoare dl preot *Vichențiu Marcovicu* merge la oficiul dlui subpretor, în treaba unui om ce voia să-și căsătorească fiul seu. Acolo intră zicînd „*bună dimineața*“, ear' dl *Spilka* în loc de a-i mulțumi dlui preot bîtrîn îi zice: „*Kötelek magának a nyakára és valamenyi oláhnak a kik Kolossváron voltak*“. (Ștreang în grumazul d-tale și al tuturor Românilor care au fost la Cluj). Preotul întrebă că pentru-ce? „De aceea, și încă cutezi a întreba?“ și se repede asupra bîtrînului preot ca o fheară, cu sudalme „... a sok gubanczos oláh popa istenir“... și-l pîlmuește și-l bate! Ne mai știing bîtrînul păstor ce să facă, striga după ajutor. La larmă sosiră mai mulți din curte, între care și scriitorul! Și atunci l-a lăsat, luându-o *Spilka* la fugă până la cartirul seu, apoi cu graba își prinse caii la trăsură și merse din comună.

Dl preot a făcut arătare la judecătoria cercuală. Vom vedé unde va eși pîra. Comitetul întreg al comunei *Români* și *Slovaci*

și mulți locuitori, au ținut o sfătuire în sala cea mare a casei comunale, pentru purtarea neomenoasă a lui *Spilka* și s'a ales o deputațiune, care se meargă la fișpanul, și de va fi de lipsă, și la ministru, ca să-l depărteze pe acest păgân dintre noi.

Deputațiunea și-a făcut datorința. Și se spune că i-ar fi zis fișpanul, că de sigur îl va înstrăina dintre noi.

Eată, onor. redacțiune, ce fel de oameni sânt puși a face pace și dreptate asupra noastră.

Adevărul.

Al treilea proces

pentru

adresele de alipire.

Martți în 12 Iunie n. s'a pertractat la Cluj al treilea proces pentru adresele de alipire (pentru «*Tribuna*» este acesta al șese-sprezecelea proces de presă).

Pe banca acusaților au stat: dnii *Andrei Balteș*, ca răspunzător pentru redacție, *Ioan Popa Necșa*, pentru tipar, ear' ca autori ai adresei dnii *Ioan Baci*, preot în *Șoimuș*, *Constantin Pop*, preot în *Harina*, *Alexandru Anca*, preot în *Chiraleș*, *Mihail Bungărzan*, preot în *Bilac*, *Eliseu Murășan*, preot în *Cristurul-săcuiesc*, *Vasile Nechita*, preot în *Sebeș*, *Traian Deac*, preot în *Friș*, *Teodor Moldovan*, preot în *Măgheruși*, *Ioan Timar*, preot în *Bërta*, *Ioan Bârsan*, preot în *Rușcior*, *Nechita Sina*, preot în *Neț* și *Ioan Murășan*, cooperador gr.-cat. în *Cristur*. Apărători au fost domnii: *Dr. Gavriil Tripon*, distinsul avocat din *Bistrița*, și *Dr. George Ilea*, avocat din *Cluj*, ear' dl *Ioan Russu Șirianu*, care era să le fie și d-sa apărător, prin un morb a fost impedit să plece la Cluj.

Juriul s'a alcătuit abia la 11 oare înainte amezii. Acusații **nu au respins, precum ar fi avut drept, pe nici unul dintre jurați**, zicând că fără de aceea **chemarea juriului de presă clujan este trasă la îndoială**. Se iau apoi „naționalele” acusaților. Apărătorii cer ca **tălmăciul să fie înlăturat** și tribunalul să se înțeleagă **de-adreptul cu acusații în limba acestora**. Cererea a fost respinsă. Deasemenea a fost respinsă și cererea de a se retrage pira, fiindcă s'a învechit, a trecut peste vremea în care putea fi pertractată. Acusații au fost toți de față. Acusa o a susținut procurorul *Dr. Lăzăr*. President a fost judele *Mikó*.

Pertractarea s'a început abia la 11 oare înainte de amiază și s'a sfârșit numai la 11 oare noaptea. S'a ținut vorbirea pritoare a procurorului, au urmat apoi apărătorii din partea acusaților și advocaților lor, și s'a cerut verdictul (părerea juraților.) Aducându-se verdictul:

Pe temeiul lui nul dintre acusați, bătrânul părinte *Eliseu Murășanu*, cu 6 voturi fiind declarat nevinovat, a fost lăsat nepedepsit și de tribunal, statorindu-i-se spesele în 55 fl.

Ceialalți 11 preoți, precum și redactorul și editorul foii, toți au fost osândiți. Șianume: *Michail Bongărdean* și *Nichita Sina* la câte 2 luni temniță ordinară, ear' *Ioan Bârsan*, *Constantin Pop*, *Alexandru Anca*, *Vasiliu Nichita*, *Traian Deac*, *Teodor Moldovan*, *Ioan Timar*, *Ioan Baci*, *Ioan Murășanu* la câte 3 luni temniță ordinară; *Ioan Popa Necșa* la 100 fl. și *Andrei Balteș* la 200 fl. pedeapsă în bani.

Apoi 300 fl. din cautiunea „*Tribunei*”. Osândiți mai departe toți la purtarea speselor în sumă de 67 fl. 50 cr. și la publicarea sentenței în fruntea foii „*Tribuna*” — în limba maghiară.

Acesta a fost strașnicul sfârșit al acestui nou proces, ținut și el tot în Reduta în care s'a ținut procesul Memorandului. În numărul viitor vom aduce amănunte. Până atunci mai însemnăm numai că

Martți, în 19 Iunie, adică a treia zi de *Rusalii*, redactorul și scoțetorul „*Tribunei*” au să fie earăși în Cluj, în al 17-lea proces tot pentru adrese de alipire, dimpreună cu domnii *Ioan Dologa*, preot, *Eliseu Dan*, teolog abs; *S. Monda*, *Arcadiu Candale*, preot, *Dr. Andreiu Monda*, *Ilarion Bosga*, *Pavel Beșa*, *Dr. Nicolau Hângănuț*, *Ioan Orban*, *Iacob Onea*, și *Ales. Pop*, —

ear' Martți în 26 Iunie se va pertracta procesul contra „*Tribunei*” pentru adresa de alipire a domnilor: *Dimitrie Cutean*, protopop gr.-cat. în *Săcădaté*, *Moise Todor* și *Const. Prie*, preoți gr.-cat.; *C. Podlea* și *I. Pavel* și altele și altele nehotărâte încă.

Redactorii „*Tribunei*” au ajuns cu adevărat la zilele, că pentru ei

Lung e drumul Dorului

Dar' mai lung al Clujului!

Drumul dorului se gată,

Al Clujului nici-odată! . . .

CRONICĂ.

Prigoniri peste prigoniri. Din toate părțile țerii locuite de Români ne sosesc vești, că slujbașii maghiari însoțiți de gendarmi lucră pe întrecute întru prigonirea Românilor. Sânt luați la ochi mai ales preoții învățătorii și țeranii care au fost la Cluj pe 7 Maiu. Li-se scotocește casa toată după „*Memoraade*”, după „*Replice*” ori după „*Apelul*” cel în tricolor. Unde să află sânt luate. Peste tot locul oamenii nostri s'au purtat bine, fără frică. Vie și ne iee toate hârile ce le par „primejdioase”, din inimile noastre nu vor putea lua dragostea noastră de neam și gătirea noastră de a ne jertfi pentru el: singurile lucruri de care să se teamă potrivnicii nostri că le vor zădărnici planul lor nebun de unghurisare.

Un preot nevrednic. Din Munții Apuseni a primit „*Tribuna*” o scrisoare mai lungă, în care i-se vestește că preotul *Dimitrie Goia* din *Sohodol* s'ar fi purtând foarte nevrednic față cu cauza noastră națională și față cu poporul concrezut păstoriei sale, și în această purtare e spriginit de tatăl-sen judele din *Sohodol* *Ioan Goia*. Așa spre pildă când cu procesul Memorandului nu numai că acesti conducători nu s'au interesat de acest proces, dar' au oprit chiar pe oameni de a merge la Cluj, ear' o adresă de alipire ce se trimisese de un bun român pentru subscriere la *Sohodoleni*, s'au înlăturat și n'au lăsat să fie scrisă, zicând că „nu ni-se cade să ne meste-căm și noi în politică”. Așa? Auzi acolo! De când știe dl *Goia* și tatăl d-sale așa ceva? Cine le-a spus-o aceasta? Doară cumva *Moldovan Gergely*? Astfel stând lucrul, cu drept întrebă corespondentul „*Tribunei*”, că atunci cum de dl *Goia* e membru în comitetul național din *Abrud*, care comitet tocmai cu politica se ocupă? Plini de înscărbire însemnăm această tristă veste!

Sălbătăcia gendarmilor maghiari. În 11 Iunie s'a înfățișat în redacția noastră țeranul *Ioan Stanislau* din *Săcădate* și ni-a povestit

că Dumineca trecută s'a săvârșit în stația căii ferate *Avrig* (comitatul *Sibiului*) o nouă „bravură” gendarmerească! Anume 11 tineri studenți dintre care țeranul ni-a spus numele alor doi: *Teodor Nemeș* și *George Abruzean*, așteptau să plece cu trenul la *Blaj* la școale și doi tineri țerani în alt loc, la de-ale lor treburi. Atât studenții cât și flăcăii țerani purtau, lucru prea obișnuit pe aici, brăue în tricolor românesc. Doi gendarmi unguri care se aflau în stație, băgând de seamă brăuele și văzând, bag' seama, în ele primejduită „patria”, au sărit ca niște sălbateci asupra pacinicilor călători și i-au descins pe toți, le-au luat brăuele, li-au pus jos și și-au tras vitezele săbii ca în fața *Muscalilor*, și s'au aruncat cu toată puterea asupra lor, tăindu-le pe toate în bucățele în fața celor despoiați de ele! Este ne mai pomenită sălbătăcia cu care acesti „păzitori ai liniștei” se poartă față cu pacinicii locuitori români!

Osândiții Memorandului — la Vaț. Din Pesta se vestește, că iubiiții nostri osândiți în procesul Memorandului vor fi duși îndată-ce judecata li-se va întări, nu la *Seghedin*, ci la *Văț*, în prinsoare.

Căsătoria civilă, din pricina căreia mai ales căzuse guvernul unguresc cu *Wekerle* în frunte, pentru-că casa, magnaților o respinsese, — acum venind *Wekerle* la putere, o va trimite a doua oară casei magnaților, spre desbatere, — și așa primejdia acestui plan de lege fărădelege, ear' amenință peste țeară!

Petrecere cu joc dau domnișoarele române din *Brașov*, în scop de binefacere, *Luni a doua zi de Rusalii*, în sala *Otelului Central* Nr. 1. Începutul la 8 oare seara. Comitetul domnișoarelor se va înfățișa în îmbrăcăminte națională românești. Pentru comitet: *Maria de Steriu*, președintă, *Mariana Tulia Stănescu* cassiră, și *Maria Sorescu*, vice-președintă.

Petrecere de vară dă „*Reuniunea pompierilor voluntari din Seliște*”, 6/18 Iunie 1894 în *Mailat*. Venitul curat este pentru fondul reuniunii. Comitetul.

Cas de moarte. Învățătorul din *Crisbav* *Ioan Schiopu* și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 1/13 Iunie, în urma unui morb îndelungat, în al 46-lea an al vieții și al 25-lea al slujbei sale. S'a înmormântat la 3/15 Iunie în *Crisbav*, — Ceea-ce jalnica familie, aduce la cunoștința cunoscuților

Taur de soiul „Pinzgau” — de vânzare. Dl *Ioan Bogdan*, proprietar și învățător în *Săsciori* (lângă *Sebeșul săsesc*) vestește, că dorește să vândă taurul de soiul „*Pinzgau*” cumpărat în toamna anului trecut dela „*Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului*”. Taurul are cam 2 ani etate și prețul lui este 230 florii valută austriacă. Cumpărătorii, care fac parte din *Reuniunea noastră*, se bucură cu privire la plățirea prețului de ușorarea făcută celorlalți membrii, care au cumpărat în toamna a. tr. vite dela noi. Doritorii să se adreseze sau la vânzător sau la subscrierul comitet.

Sibiu, 12 Iunie n. 1894.
Comitetul central al „*Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului*”.

Ioan de Preda, *Victor Tordășianu*,
v. președ. secretar

Proprietar și editor: **T. Liviu Albuli**.
Pentru redacție, în lipsa dlui *Ioan Russu Șirianu*,
răspunzător: **George Moldovan**.

ECONOMUL

redactat de D. COMȘA.

Când ar trebui cosit nutrețul?

Vrednic de cea mai aspră osândă este obiceiul, după care țeranii noștri amână cositul ierburilor până într'un târziu, adese până după „coacerea“ și trecerea în sămânță a ierburilor și buruenilor. Într'aceea ierburile mai mărunte și prețioase se oflesc și pier, rămânând mai numai cotoarele pleșugite și lemnoase, care se mistue foarte cu anevoie și în mare parte rămân nemistuite, ca ogrinji netrebnice.

Cositul într'un târziu, prin Iulie sau pe la sfârșitul lui Iunie, mai are și scăderea, că buruenile se încarcă de sămânță, care se împrăștie cu îmbeșugare și dă astfel naștere la burueni din ce în ce mai numeroase. Ca fiind coplesite de buruenile adese umbroase și reslețe, ierburile și așa mai gingașe se împuținează an de an.

În deosebire de frunze, mlădițe și alte părți ierboase, care se împacă cu materii nutritoare puține, florile și mai ales sămânțele cer materii din greu. Ca dovadă pipăită poate servi d. p. o holdă care, cosită ca de obicei după-ce s'au copt, slește pământul adese cu totul, dimpotrivă, cosită fiind în pripă, până a nu fi dat spicul, ea lasă pământul aproape ca mai nainte. Aceeași se poate zice despre ierburi, trifoiu și alte plante de nutreț. În adevăr, amânarea cositului până după trecerea în sămânță are de urmare firească sleirea pământului, în paguba nutrețului din anii următori. Astfel se explică, cum de fenașele (livezile, riturile, imășurile) țeranilor noștri se înrăesc treptat, în paguba recoltei, care de obicei merge scăzând an de an.

Mulți din țeranii noștri fac greșeala neiertată, că se apucă de cosit când cu secerișul, așadar' tocmai în toiul lucrului.

Și sunt la noi economi nu puțini, care amână sau întrerup lucrarea secerișului sub cuvânt de a isprăvi cositul și strinsul nutrețului. Într'aceea se scutură mulțime de grăunțe și, urmând timp ploios, bucatele ajung în primejdie de a încolți în snopi.

Cositul într'un târziu adese este însoțit de călduri secetoase, care zădărnicesc odrăslirea mai departe a ierburilor și prin urmare creșterea otrăvii.

În fața atâtor scăderi, lângă care am putea adăoga multe altele, va trebui să zicem, că nimic mai păgubitor decât să amânăm cositul până într'un târziu și în deosebi până-ce sămânțele au apucat să se coacă.

Rămâne deci să urmăim pilda acelor care cosesc ierburile din vreme, prin Maiu sau cu începerea lui Iunie, așadar' pe

când ierburile sunt în floare. Cu chipul acesta dobândim un nutreț fraged, ușor de mistuit, nutritor și cuprinzând flori mirositoare, numeroase frunze și mlădițe subțirele, pe care vitele bucurose le mănâncă.

Prin cositul timpuriu, o mare parte din materiile nutritoare, cuprinse în pământ, se păstrează oare-cum înadins, pe seama ierburilor de mai târziu.

Isprăvind cositul prin luna adese ploioasă a lui Maiu, ierburile în curând odrălesc din nou și dau astfel naștere la otavă îmbeșugată. Un alt folos al cositului timpuriu este, că se împedecă sporirea din sămânță a buruenilor netrebnice. Cositul prin Maiu are și folosul, că îngăduie o mai bună împărțire a lucrului de câmp și în deosebi, că săpatul cucuruzului (păpușoiului, mălaiului), cositul, săpatul al doilea și secerișul urmează treptat și pe rând, ear' nu deodată. Prin cositul timpuriu este dată puțința de a stringe otava pe căldură, ear' nu într'un târziu pe răcoare, de cu toamnă.

La întrebarea hotărâtă, când ar trebui să cosim ierburile, trifoiul, luțerna, mazăricea și celelalte nutrețuri? răspundem pe scurt:

Cosește nutrețul în floare! În adevăr, timpul cel mai priincios de a purcede la cosit este, când cele mai multe ierburi și burueni au apucat să înflorească. În așteptare vom rămânea numai și numai când nu ne-ar îngădui ploile sau împrejurările economice locale.

Țeranii noștri știu și ei, că prin cositul din vreme ar putea dobândi un nutreț mai prețios ca de obicei, că fenașele ar otăvi mai bine, că ar isprăvi celelalte lucrări până a nu fi întervenit secerișul, că în lipsa de sămânță buruenile s'ar spori mai cu anevoie și c. l. Pe scurt, ei recunosc foloasele cositului timpuriu. Și totuși, ei se codesc sub cuvânt, că ierburile cosite de timpuriu „scad“ tocmai prea tare când cu uscatul și că dimpotrivă, ierburile cosite într'un târziu ar scădea mult mai puțin. Așa este. Însă ei uită, că prin amânarea cositului mulțime de ierburi frunzoase pier cu desăvârșire și că multe altele se pleșugesc de frunze și flori, așadar' tocmai de ce este mai prețios. Adevărat că ierburile cosite în floare scad mai tare, produc însă aproape tot atâta fân cât am fi dobândit prin amânarea cositului. Nu arare-ori produc întocmai atâta și chiar mai mult, fiindcă n'apucase ierburile să peară nici să se pleșugească de frunze și flori.

Despre că prin cositul timpuriu ar putea dobândi un fân neasemănat mai prețios și aproape tot atâta ca de obicei, țeranii noștri ușor s'ar putea încredința aievea. Spre acest scop ei n'au decât să aleagă drept probă un fenaș cât mai dimpotrivă și apoi să-l împartă în două jumătăți cosind o jumătate acum în pripă,

ear' cealaltă prin Iulie ca de obicei. Deosebirea în nutrețul produs se poate face prin cântărire sau prețuind cătățiilele nutrețului, după numărul căpițelor sau și după încărcătură.

Despre fagurii măestriți.

Fagurii măestriți sunt plăsmuiți întocmai celor firești. Sunt așadar un fel de plăcinte de ceară, cuprinzând de amândouă laturele adăncituri de forma căsuliilor (celulelor).

Prin aplicarea în coșnițele mobile a fagurilor măestriți se urmăresc două scopuri, anume de-a ajuta albinele în lucrarea lor și de-a întimpina sporirea trântorilor. Se știe, că până să clădească 1 chilog. de ceară în formă de fagur, albinele trebuie să strângă nu mai puțin de 14 chilog. de miere, care ea servește la producerea de ceară. Dacă li-se dă faguri măestriți gata, mierea amintită rămâne în folosul nostru și timpul cât 'l-ar petrece albinele până să clădească însele fagurii, îl folosesc pentru strângerea de miere.

Fagurii sunt înzestrați numai cu căsuliile de albine lucrătoare, nu și de trântori așa că matca depune numai ouă de lucrătoare, nu și de trântori. Destul că, aplicând faguri măestriți, se împedecă sporirea trântorilor care, știut este, îndoaie din greu, dar' nu adună nimic. În locul trântorilor se vor spori cu atât mai mult lucrătoarele, care mereu muncesc și adună miere.

Eată în puține cuvinte marile foloase datorite fagurilor măestriți.

Fagurii măestriți se pregătesc cu ajutorul unui teasc anume, care trebuie cumpărat dela cutare neguțător de stupărit, după mărimea trebuincioasă.

Sunt două feluri de teascuri, unul numit teasca Ritse, altul Guazoni. Celelalte feluri sunt întocmite după unul sau altul din cele amintite.

În teasca Ritse, ceara topită se toarnă înlăuntru, ear' teasca Guazoni se apasă în ceară. Teasca Ritse este mai pe sus de toate celelalte. În scopul pregătirii fagurilor, se ia ceară curată și se topește cu încetul, pe cărbuni aprinși, într'un vas smălțuit de lut sau de fer. Tot în acest vas se toarnă și apă și 2 linguri mărișoare de miere. Apa și mierea se adaogă pentru de a căștiga faguri nepetați și vinjoși.

Cât ține topirea, teasca se freacă de amândouă laturele cu o perie aspră și totodată se spală frumos cu cenușe cernută și apă de ploaie. Când începe ceara să fearbă, teasca se așează cu laturea, care are forma unei tigăi, pe o masă sau pe un scaun, în apropierea focului. De asemenea se va așeza la căldură un vas lătăreț cu miere subțiată cu apă. Cu ajutorul unei perii mai puțin

aspre, care se înmoaie în vasul cu miere și se ung bine amândouă laturele teascului, firește pe unde se află cufundăturile pentru căsuli, apoi se toarnă ceara ferbinte în tigae, cu ajutorul unui vas sau linguri mari, apăsând în grabă prin capacul ce se pune deasupra. Cu cât ceara este mai ferbinte și apăsarea mai grabnică, cu atât fagurul este mai subțire. După fie-care ungere, teascul trebuie scurs de miere, dacă este să dobândim căsuli destul de adânci și bine făcute.

După apăsare, ceara de prisos de pe margine se toarnă înapoi, în vasul dela foc, ear' teascul se pune într'un vas mare (ciubăr) cu apă rece. Cât ce s'a răcorit, teascul se scoate afară, se taie ceara de pe margine cu un cuțit subțire și, desfăcând capacul, se scoate fagurul gata, firește cu deosebită îngrijire.

Urmând astfel, pregătirea fagurilor se poate face destul de ușor și repede. Pregătirea peste iarnă are scăderea, că fagurii ținuți la frig sunt rupăcioși.

Teascul Ritse în mărimea 17×24 centim. costă 7—10 fl.

Fagurii măestriți pot fi aplicați numai în coșnițele mobile cu părcane. Așezarea însăși se face introducând în părcan până la jumătate lățimea lui o scândurice, care se potrivească tocmai pe tocmai în părcan, apoi cu o lingură se toarnă repede ceară împrejur, încât fagurul să se alipească bine de-asupra și de amândouă laturele. Din jos trebuie să rămână nealipit, ba este bine să rămână din jos un loc gol; căci umflându-se prin căldură, fagurul ușor capătă foale.

Mult mai nimerit este ca stuparii să-și pregătească înșiși fagurii măestriți decât să cumpere faguri de obicei amestecați cu rășină albă și alte materii netrebnice. Asemenea faguri mestecați se înmoaie în coșniță, se umflă și căsuliile capătă o formă ovală, în care se prăsesc tot numai trântori. Un chilog. de faguri de acest soi costă 2·50—3 fl.

Subscrisul mă învoesc a pregăti pe seama ori-și-cui faguri măestriți din ceară îndeplin curată sub condiția de a 'mi-se trimite ceara trebuitoare. Două din trei părți din ceara trimisă le voi înapoia trimițătorului în formă de faguri, ear' o a treia parte din ceară o voi reține drept răsplată pentru lucru, miere și teasc. Spesele postale cad în sarcina trimițătorului. Pentru împachetare se se alăture 20 cr. sau 20 decag. ceară curată. Neapărat este ca ceara trimisă să fie îndeplin curată; altcum voi fi nevoit să o curăț din nou, prin ceea-ce ceara scade mult. Subscrisul pregătesc faguri numai cu teascul Ritse și numai după măsura 17×24½ centim. Pe bani nu pot servi nimărui.

Roșia-montană (Verespatak).

Ioan Maior, paroch.

Rîia la animale și vindecarea ei.

Aproape toate animalele de casă se molipsesc de rîie. Această boală e datorită unui gândac (insect) mititel. Molipsirea se face prin venirea în atingere cu animalul bolnav sau și numai cu unul sau altul din obiectele (lucrurile), care au servit animalului bolnav, d. p. cu așternutul, țesala, peria, hamurile și așa m. d. Chiar și oamenii, care îngrijesc animalele rîioase, pot căpeta și răspândi boala mai departe.

Animalele rău hrănite, necurățite, ținute în grajduri murdare, sînt totdeauna mai expuse la rîie decât animalele bine hrănite și curate.

Rîia este cunoscută din vechime. Așa d. p. Moisi povățuia pe Evrei să alunge din mijlocul lor pe cei rîioși ca neplăcuți lui Dumnezeu, din pricina lenei și trândăviei, în care trăiesc. La anul 1174 doctorul arab Avrensoar a fost cel dintâiu, care a cunoscut și descris insectul rîii. În timpul mai din urmă s'a dovedit, că gândacii rîii se înmulțesc în pielea sănătoasă cu o iuțală foarte mare, așa că o femelă poate da naștere la 1½ milioane de alți gândaci în timp de 3 luni. Gândăcii trăiesc la suprafața pielei sau se furișează în piele, găușind pielea spre a-și depune ouăle lor.

Cel dintâiu semn, care vestește boala, este mîncărimea ce arată animalul, care în curînd începe a se scărpinga de toate obiectele ce întâlnește. Vie este mîncărimea mai ales în timpul căldurilor mari și preste noapte. Animalul se scărpină cu gura până la sânge. Pielea se înroșește și capătă ridicături sau bube mici. Cu timpul aceste bube se prefac în beșicuțe care se sparg și lasă să curgă zămuri, care formează coji.

Calul capătă rîia mai întâiu la cap, gît, spete și părțile învecinate. La caii rău ținuți boala se răspândește cu repejune peste trupul întreg. Rîia calului se ia ușor la om.

La oi, rîia se desvoaltă mai ales pe părțile lănoase. Boala acestor animale se arată prin un viu neastîmpăr; lâna se sbârlește din pricina deselor frecări. Zămurile datorite bubelor cășunează alipirea firelor de lână. De cumva boala nu s'ar lecu, oile slăbesc și în cele din urmă mor.

Câinii se molipsesc de rîie mai ușor decât toate celelalte animale. Rîia lor se arată mai întâiu pe foale și partea dinlăuntru a picioarelor, apoi se întinde peste întreg trupul. Une-ori boala pierde aproape cu totul, reivindu-se cu mai multă furie.

Contra rîii se recomandă leacuri fel și fel.

Când avem de a face cu un animal rîios, cel dintâiu lucru este să rămâne să-și deosebim de animalele sănătoase. Se va schimba deci locuința sau, dacă aceasta ar fi cu neputință, se va spăla peste tot cu apă ferbinte și se va arde

vechiul așternut. De asemenea se vor spăla cu apă ferbinte peria, țesala, hamurile și toate obiectele ce au fost în atingere cu animalul bolnav.

Caii atinși de boala rîii se vor spăla în mai multe rînduri cu apă caldă și săpun (sapon) verde, cu ajutorul unei perii. După-ce s'au înlăturat astfel păturile cojoase, trebuie lăsată pielea să se usuce bine, apoi se unge cu o alifie alcătuită din oleiu de „cadiu“, săpun verde și oleiu de „terpentin“ câte 10 decag. și 20 decag. „benzină“ sau se spală din nou cu 1 decag. de „ir vînet“ (sublimat corosiv) în amestec cu 1 litră de apă.

În lipsa acestor leacuri, care isbuțesc îndeplin, se pot aplica spălături cu zamă de tîbac (tutun, duhan).

Lecuirea de mai sus va fi aplicată 10 zile dearîndul.

Lecuirea oilor este mai anevoioasă. Cea mai sigură sînt scaldel (băile) de arsenic (șorecică), care ar trebui gătite din ½ chilog. arsenic, 5 chilog. „sulfat de fer“ (coloican) și 50 litre de apă. Materiile amintite se pun ca să se disolve (topească) într'un vas mare cu apă încălzită, în care oile se cufundă pe rînd și după-ce s'au înmuiat bine, li-se dă drumul. Ele se nu fie tunse de curînd; căci arseniciul atât de otrăvicios rîsbate prin tăieturile și sgărieturile pielei și ușor ar putea cășuna otrăvirea.

În lipsa de arsenic se poate aplica o fertură gătită din 2 chilog. tîbac, 5 chilogr. sulfat de fer și 50 litre de apă. În baia astfel gătită se cufundă oile după-cum s'a arătat.

Unsurile cu petroleu nu sînt bune, una fiindcă pot cășuna otrăvirea animalului, alta fiindcă au o înrîurire prea slabă.

Curățirea sculelor de cioae.

Cel mai nimerit mijloc de a curăți sculele de cioae este frecarea cu oleiu (oleu, uleiu) de masline și „roșeală engleză“ și apoi spălatul cu apă săpunită. Cu chipul acesta, sculele de cioae se curăță îndeplin și dobîndesc un luciu strălucit.

Prăsirea de cartofi mari și sănătoși.

Prin numeroase cercări, făcute mai întâiu în Franca, s'a adevărit ca fiind priincioasă cartofilor (crumpenelor, baraboilor) purcederea ce urmează:

Prin Iunie sau cu începerea lui Iulie, când au ajuns cartofii să înflorească, mlădițele (vițele, vlăstările) se resfiră deopotrivă și se culcă la pămînt, apoi se îngroapă cu țîrină așa încât numai virfurile să rămână afară. Urmarea este, că mîzga (sucul nutritor) se abate mai ales înspre modălci (tubercule), care astfel sporesc în mărime. Cartofii îngropați, pățania dovedește, sînt totodată mai puțin expuși la boale ca de obicei.

Asigurările contra grindinii.

De câte-ori nu se întemplă să auzim și une-ori să vedem înșine, că grindinea (grindina, peatra) a nimicuit câmpuri întregi, prăbușind holde, despoind pomii de roade și frunze, pleșugind fânțele și legumile și cășunând pagube adese uriașe! Une-ori sunt de ajuns câteva minute ca să vezi calicindu-se mulțime de economi și comune întregi chiar. Dar' dacă este așa și hotărît că așa este, atunci negreșit mare și neiertată greșeală este a lăsa neasigurate holdele și cucuruzul (păpușoiul, mălaiul), ierburile, vițele de viie și pomii și legumile și peste tot plantele expuse grindinii.

Simțită este trebuința asigurărilor mai ales acum în ajunul verii, când grindinea dă năvală și asupra holdelor.

Mulți economi nu asigură sub cuvânt, că nu au de unde solvi „premiile“ (plata) asigurării, alții earăși amână asigurarea de pe o săptămână pe alta din lenevire sau sgârcenie păcătoasă, earăși alții sub cuvânt, că în anii din urmă hotarul comunei și așa rămase scutit de grindine. Și unii și alții greșesc. Mai curând sau mai târziu numai ce se trezesc cu pacostea pe cap, când apoi de geaba se căesc, că n'au asigurat roadele din vreme.

Sfătuim deci pe toți economii nostri să-și asigure roadele fără întârziere.

Mana trandafirilor.

Mana, de care vorbim, este un fel de mucegaiu, care se așează uneori pe frunzele de trandafir. Frunzele molipsite apar ca și când ar fi presărate cu făină. Mana se respândește cu repejune și cășunează nimicirea frunzelor și mlădițelor cu muguri și flori cu tot. Ea se încuibă mai ales pe trandafirii osândiți a crește în umbră și la adăpost.

Frunzele îmbolnăvite ar trebui presărate cu floare (pulbere, praf) de pucioasă, dimineața pe rouă. Un alt leac, mult mai sigur, este stropirea cu apă în amestec cu un fel de zamă, care se gătește ferbând împreună, timp de 10 minute, 15 decagrame floare de pucioasă, 25 decag. var stins și 3 litre de apă. Într'aceea se amestecă bărbătește. După ce s'au răcorit, zama limpezită se păstrează în sticle.

Când cu stropirea se amestecă și anume la 1 litră de zamă 100 litre de apă. În sticle bine astupate, zama se păstrează timp de 2—3 ani în stare neștirbită.

Spre a întimpina boala ajunge o singură stropitură. Trandafirii molipsiți se vor stropi în 3—4 rânduri. firește nu în arșița soarelui, ci seara sau dimineața pe recoare.

Alungarea cârțițelor.

După-cum am arătat cu alt prilej, cârțița (sobolul) este un animal din cele mai folositoare. Ea îndoapă sumetenie de vermi, gândaci și alte insecte (gângăni) stricăcioase.

În grădina de legumi însă strică prin aceea, că gănoșesc pământul și îngroapă tinerele plante. În scopul alungării sigure se recomandă a turna în găurile de cârțiță murătură de hirinci, pe care neguțătorii și așa o aruncă, nevând ce face cu ea. Această murătură se va turna până-ce găurile s'au umplut bine.

Sfaturi înțelepte.

Nu sta între sau pe șinile drumului de fer.

Ferește-te de care se joacă cu armele de foc.

Nu bea nimic rece când ești înferbentat.

Nu te juca cu câinii bănuși de turbare.

Ferește-te de oamenii arțăgoși.

Nu petrece sub arbori (pomi) mari în vreme de furtună.

Nu defăima pe oamenii vestiți, mai ales în țeri străine.

Nu te încinge strîns.

Găinile de soiul „Houdan“.

Între găinile cele mai folositoare se numără soiul „Houdan“. Pe lângă că înaintează și se îngrașe cu repejune, găinile de soiul amintit au carne gustoasă, sunt foarte răbdurii și, înzestrate fiind cu hrană multă, ele ajung greutatea de peste 3 chilog. în curs de abia $\frac{1}{2}$ an. Ele produc câte 100 ouă pe an.

Penele sunt îndesate și au o față surie; două dintre penele aripilor sunt cu totul albe. Gâtul e înzestrat cu un fel de guler, ear' capul cu două moțuri pletoase. Creasta de altcum mică are forma unui fluturel. Picioarele sunt trandafirii, puternice și crăcuite, având pete surii.

Barometru ieftin.

Cu numirea de barometru se înseamnă întocmirea menită să arete apășarea (presiunea) aerului cum și mersul timpului. În lipsa unui barometru aveau putem ajuta așa că înfigem coada unui cucuruz (rod, fruct) de brad într'un vas cu nésip umedos. În ajunul timpului frumos, solzii cucuruzului se resfiră, ear' în ajunul unei ploii, ei se închid.

Adăpatul cailor.

Un cal sănătos are trebuință de 20—30 litre de apă pe zi. Apa, cu care să adapă, să nu fie mai rece de 12° R;

altcum să recește stomacul (rinza) și calul ușor se poate îmbolnăvi. În fântânile adânci și isvoarele de munte apa este adese cu mult prea rece. De altcum caii deprinși cu apă rece sunt firește mai răbdurii în această privință. Foarte nepotrivit este a da apă cailor flămânzi. De cumva nu ar putea mânca, fiind prea setoși, atunci li se va da nutreț stropit cu apă sau și mai bine iarbă, napi (sfecle), trifoiu sau alte verdețuri.

Cea mai priincioasă cailor este apa curgătoare, limpede și încâtva stempărată, așadar' nu prea rece nici caldă.

Scoaterea petelor albe din mese poleite.

Prin punerea de vase ferbinți pe mese căptușite cu lespezi de nuc și poleite, aceste mese și alte asemenea scule capătă pete albe, care se pot înlătura așa că le presărăm cu scrum jilăvit de țigară. După vre-o 2—3 oare, petele acoperite cu scrum se freacă bărbătește cu un dop de plută, care s'a fost ținut pe flacăra luminării până-ce laturea de frecat s'a prefăcut în cărbune. În sfârșit, masa se spală frumos cu un petec de piele de cerb și apoi cu un petec de lână, înmuiat în petrolu.

Urmând astfel, petele albe se fac nevăzute.

Cercarea laptelui.

Pentru de-a știrici, dacă în cutare lapte s'a fost pus apă sau ba, turnăm o picătură pe unghia degetului gros. Dacă picătura rămâne ridicată, atunci laptele e curat; dacă însă se risipe, atunci e amestecat cu apă. Cercarea se mai poate face așa, că afundăm în lapte un ac de ciorapi. Dacă rămâne alipit de ac, atunci laptele e amestecat cu apă; dacă nu rămâne, atunci e curat.

Culege cireșele pe răcoare!

Culese fiind pe căldură și mai ales în arșița soarelui pe la ameazi, cireșele și vișinele se strică în grabă și gustul lor se înrăește. Culese însă pe răcoare, des de dimineață, ele rămân proaspete, sucoase și pot fi păstrate timp mai îndelungat. Pentru de-a întimpina scurgerea sucului, murdărirea și trecerea grabnică în mucezure este neapărat să culegem atât cireșele cât și vișinele cu codițe cu totși până a nu fi răscopt.

Curățirea pieptenelor.

Cea mai bună purcedere este să aplicăm „vată“ (bumbac) curată înmuiată în „benzină“. Ștergerea se repetă până ce vata rămâne curată.

Știri economice.

Comitetul central al Reuniunii agricole române de aici a ținut la 4 Iunie n. a. c. o ședință, în care s'au adus mai multe hotărâri, dintre care amintim în treacăt următoarele:

Dnii I. Iordache, învățător în Săcădate și **G. Dănilă**, învățător-dirigent în Racovița, se primesc între membrii ordinari ai Reuniunii. — **Dnul Alex. de Vrani**, mare proprietar în România, a trimis un exemplar din cartea sa „Agronomia”, pe seamabibliotecii. — **Cassarul** arată, că a intrat rata întâiu din plata vitelor „Pinzgau” vândute prin comitetul Reuniunii. În privirea unora dintre cumpărători, care n'au solvit întreagă rata sau de fel, comitetul a hotărât să fie provocați a solvi rata în suma convenită cum și 6 la sută până la 1 Iulie n. a. c., altcum încassarea va urma prin mijlocirea judecătoriei fără o mai departe provocare. — **Dnul Nic. Albani**, învățător atrimis pe seama bibliotecii un exemplar din broșura sa „Prăsirea rațională a galițelor”. — Instrucțiunea ministerială pentru raportorii agricoli permanenți se ia spre știință. — **Secretarul împărtășește**, că biuroul a recomandat tovarășii agricole din Săcădate, Roșia-săsească, Seliște și Gura-rului pentru a fi împărtășite cu ajutoare bănești din partea comisiunii economice comitatense. Despre care din aceste tovarășii cât a primit ca ajutor se va face arătare la timpul seu. Din cele 30 chilog. sēmēntă de cânepă italiană, cumpărată prin comitet, s'au vândut numai 13 chilog. Restul de 17 chilog. rămâne deocamdată în păstrare. — Se împărtășește rescriptul ministrului ung. de agricultură în privirea uscătoarei americane de poame, pisătoarei ș, c. l., care la cerere se dau în folosirea reuniunilor agricole și așa m. d. Acest rescript s'a fost publicat în „Tribuna” din 14 Maiu a. c. În scopul agonisirii unei uscătoare pe seama Reuniunii noastre, biuroul va adresa o rugare ministrului amintit. — Se hotărăște a se provoca comuna Racovița ca să achite suma ce datorește Reuniunii până la 1 Iulie n. cel mult; altcum obligația va fi predată judecătoriei spre încassare. — **Secretarul primește** însărcinarea de a pregăti raportul general pe anul 1893.

Banca agricolă a României. La 17 Maiu căl. v. s'a deschis în România subscripția la cele 10.000 acții de câte 500 lei pentru înființarea „Băncii agricole”. În mai puțin de 5 oare, cele 10.000 acții au fost subscribe de zece ori aproape, așa că ministrul a trebuit să închidă subscripția în cea dintâiu zi chiar. Subscripția a atins suma de 99.602 acții. Așa de mare au fost adecă sumele îmbiate. Aceasta este o vie și strălucită dovadă despre bogăția României și despre nețermurita încredere a publicului în așezămintele ei.

Prăsire de șerpi. În Brasilia, America-de-miază-zi, s'a înființat încă de mult o societate, care prășește șerpi uriași, din a căror piele trainică și frumoasă se găsesc portfoiuri, traiste, cutioare și nenumărate alte obiecte. An de an se pun în vânzare piei de șerpe în număr de mai multe sute de mii. Deși se îndoaie unul pe altul, cei mari pe cei mici, acești șerpi se sporesc cu o repejune uimitoare. Ei sânt ținuti pe câmp și mai ales în nēsip jilav. Paza este încredințată unor servitori Indiani în număr de peste 200.

Călduri mari. În anii 1303 și 1304 secară Rinul, Loarul, Seina și alte ruri mari. La 1705 căldura se urcase în unele ținuturi ale Franciei așa, că oamenii nu cutezau să părăsească locuințele. La 1778 era în Bologna (Italia) o ferbințeală așa de grozavă, încât oamenii fură nevoiți a se adăposti în pământ. În anul 1793, așadar' înainte cu 101 ani, poamele se uscară în pomi, mesele și alte scule de lemn plesniră în locuințe și carnea proaspătă se strica în timp de 1 oară.

Vinderea de beuturi la țirguri. În conțelegere cu ministrul ung. de comerț și cu cel de interne, ministrul de finanțe a hotărât să se îngăduie vinderea de beuturi cu prilejul țirgurilor (bilciurilor) în lăuntru satelor și orașelor. Spre acest scop se cere încuviințarea diregătoriei financiare, solvind taxa îndatinată pentru loc. Vînzătorii, care purced astfel, nu pot fi împedecați în ale vînzării de beuturi prin arêndașii de piață.

Locuste în Dobrogi. Consiliul de ministri din România au hotărât să se încuviințeze suma de 2000 lei pe seama ministeriului domeniilor și agriculturii pentru a se lua măsuri de stirpire a lăcustelor ce s'au ivit la Tulcea în Dobrogi.

Aflarea unei comori. Câțiva lucrători italieni, care săpau la New-York în America temelia unei mari clădiri, găsiră un căzan (căldare) de fer, cuprinzând bani mulți de aur și argint, printre care mulți bani romani și spanioli și foarte mulți din anii 1780, 1793 și așa m. d.

Bucuria lucrătorilor nu se poate descrie. Pagubă numai, că au întervenit diregătorii și au luat în stăpânire comoara aflată. Până acum nu s'a putut dovedi, de cine se ține comoara.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 135. Când cu expoziția din Timișoara am avut ocaziune să ved garioafe de o frumșeță și mărime neobișnuită. Bucuros aș cumpăra asemenea garioafe și astfel mă rog a-mi împărtăși adresa unei firme bune și vrednice de încredere cum și prețul, cu care se îmbie?

Aurelia A. Pop.

Răspuns. *Fr. Spora*, grădinar vestit în Klattau (Bohemia), îmbie garioafe tinere, a avea frumoase și mari, și anume 10 bucăți cu 3 fl., 20 buc. cu 5 fl. 50 cr. și așa m. d. Cere mai întâiu un catalog de prețuri, în care vor fi descrise soiurile atât de osebite.

Întrebarea 136. Binevoiți a-mi răspunde în prețuita „Foaia Poporului” la întrebarea următoare:

Am de gând să-mi cumpăr o căldare de aramă curată în mărime de 15 ferii (vedre) cel puțin. Cu ce preț s'ar veni în Sibiu o asemenea căldare și cu cât s'ar veni 1 chilog. de aramă?

Maria Tomoiagă,
econoamă.

Răspuns. Era bine să ne fi spus apriat, despre ce fel de căldare este vorba, căldările mari (căzanele) de aramă fiind de mai multe soiuri, unele pentru facerea rachiului, altele pentru fert, earăși altele pentru lână și c. l. Căzane bune de fert și de rachi, cu prețuri a avea eține, ai putea căpăta în Rășinari. Adresează-te la dnul *Ioan Cioran*, proprietar în comuna amintită.

Întrebarea 137. Vă rog să-mi răspundeți în mult prețuita noastră foaie la aceste 2 întrebări:

Cum ar trebui pregătiți pe seama ernii agrișii de grădină și boabele (boanele, bobile) de struguri?

Cu ce fel de oleiu ar trebui amestecată vâpseala de oleiu pentru feștirea ușilor?

Boian.

I. Rusu.

Răspuns. Fructele de agriși (coacăză, cocăză, borboane), menite pentru iarnă, trebuie culese în pargă și până a nu se fi înmuiat. Ele se curăță de codițe și de gozuri ca de obicei, apoi se așează îndesate binișor într'osticliă îndatinată de vin. După așezare, gutul sticlii se astupă bărbătește cu un dop de plută, care s'a fost înmuiat prin ferbere în apă. În curs de câteva oare, dopul se svintă, când apoi se unge cu ceară topită de sigilat (pecetluit) așa ca aerul să nu aibă pe unde rēsbate. Sticlele cu agriși se păstrează în pivniță, cu fundul în sus.

Dacă boabele necoapte de struguri se pot și ele păstra astfel, nu știm.

Vâpseala de oleiu se aplică în amestec cu oleiu fert de rapiță (germ. Firniss), care se capătă în băcării pregătit gata.

Întrebarea 138. Am niște covoară de lână albă și aș voi să le vâpsece frumos în culoare trandafirie. Neștiind însumi, Vă rog să-mi împărtășiți în prețuita „Foaia Poporului” adresa unui vâpsitor bun în Sibiu cum și condițiile.

M. Cucean,
învățător

Răspuns. Vâpsitor a avea bun este dnul *Carol Mühlsteffen*, strada Vâpsitorilor, aici. Taxele de altcum mici atarnă dela mărimea și felul țesăturii cum și dela culoarea dorită. Adresează-te deci mai întâiu în scris, arătând mărimea și culoarea.

Întrebarea 139. Aici în Maramureș boii și vacile se înseamnă numai cu nume ungurești. Vă rog deci a răspunde în „Foaia Poporului” la întrebarea: Ce nume românești îndatinează Ardelenii a pune la vitele amintite?

Răspuns. Ardelenii pun și ei mai ales nume ungurești, cu deosebire la boi. Sânt de altcum destule numiri românești, care se dau pe alocurea boilor și vacilor. Asemenea nume ar fi d. p. și anume 1). la boi: *Prian, Leu, Bujor, Bumbu, Surilă, Silea, Bradu, Ciungu, Păun, Cerbu, Zimbru*; la vaci: *Foiana, Lunae, Marțolea, Mândreana, Mândrolea, Pădureanca, Sîla, Surae, Bălana, Bălăe, Florica, Viroana, Mândruța, Sēmboleana, Sēmbae, Porumba, Vinole, Veronica*. Se vor fi îndatinând multe alte nume și cei care le știu ar face un bun serviciu. dacă ni le-ar împărtăși în scopul publicării.

De dorit ar fi negreșit, ca economii noștri să pună vitelor nume curat românești, în locul atător nume străine.

Posta redacției.

Dlui V. Ciolac în Comloș (Bănat). Prin aceea că am publicat în nr. 14 al „Economului” condițiile de primire la școalele de pădură ale statului, credem a fi implinit dorința D-tale îndeplin. Îngrămădiți cu lucrări mai însemnate fel și fel, nu sântem în stare a întreveni personal în trebile nepotului D-tale. Ceea-ce putem este să te sfătuim a face la timpul seu o cercare prin adresarea unei rugări documentate la ministeriul de agricultură în Budapesta. În lipsa de alți tineri cu pregătirea convenită, așa sperăm, că nepotul D-tale va fi primit pe speșele statului.

CĂRȚI.

La librăria „Institutului Tipografic“ din Sibiiu se află următoarele cărți:

- „Memorial“, Archiep. și Metropolitanul Andreiu baron de Șaguna, de Nicolae Popea fl. 1.30
- „Bate la ușă“, de Carmen Sylva „ 1.10
- „Domenich Pablo“, de Carmen Sylva „ —.28
- „Povestile Bănățului“, de Căntana „ —.30
- „Trăvnițe“, 100 piese Slovăcești. Volum. I și II. à 1 fl. 50 cr. „ 3.—
- „Izvoade“, de Demetrescu „ 4.40
- „Homo-Sum“, roman de Ebers „ 1.—
- „Literatura popor. română“, de Gaster „ 2.75
- „Studii Critice“, de Ghera. Vol. I. și II. à 2 fl. 20 cr. „ 4.40
- „Să auzim, toaste „ —.25
- „Memorii din timpul războiului“, de Georgescu „ —.88
- „365 Anecdote și glume“, de Gheja „ —.0
- „Poesii“, de Nicolae Iarga „ 1.10
- „Lascar Viorescu“, o icoană a Moldovei din 1851, de Kotzebue „ 2.20
- „Din Moldova“, schițe de Kotzebue „ 1.10
- „Floarea din Firenze“, de Livescu „ —.55
- „Cerșitorul“, dramă în 2 acte de Livescu „ —.55
- „Poesii“, de Macedonski „ 2.20
- „Elemente unguerești în limba română“, de Mândrescu „ 1.50
- „Doina“, conf. ținută la ateneul din Bêrlad, de Mândrescu „ —.28
- „Critice“ 1867—1892, de Maiorescu. Vol. I. și II. à 2 fl. 20 cr. „ 4.40
- „Introducere la psihofisică“, de Mihailescu „ 1.90
- „Poesii“, de Veronica Micle „ 1.65
- „Higiena română“, de Dr. Leo Mureșianu „ 1.—
- „Capii de pe natură“, de Negruzzi „ 1.65
- „Poesii“, de Negruzzi „ 1.10
- „Teatru“, de Negruzzi. 3 Vol. „ 8.25
- „Pui de lei“, de Nenitescu „ 1.10
- „Introducere în Cărțile Testamentului vechiu și nou“, de Dr. Iuliu Olariu „ 2.50
- „Scrierile părinților apostolești“, de Dr. Iuliu Olariu „ —.75
- „Ode“, „Epode“, „Carmen Saeculare“, de Ollanescu „ 3.30
- „Merinde dela școală“, de Popa „ —.60
- „Despre influența împregiurării“, de Panaite Zosin „ —.55
- „Trandafiri și vioarele“, de Pop-Reteganul „ —.0
- „Starostele“, de Pop Reteganul „ —.25
- „Povestiri“, alese și întocmite de Petra Petrescu „ —.75
- „Istoria Românilor sub Mihai-Vodă-Viteazul“, de Nicolae I. Ilescu „ 2.20.

Tirguri în săptămâna viitoare după căl. vechiu.
Duminică, 5 Iunie: Bacin, Gârbău.
Luni, 6 Iunie: Băița, Zlatna, Bodon, Debra, Jimbo.
Marti, 7 Iunie: Ciachi Gârbău, Țagi.
Miercuri, 8 Iunie: Baia-de-Criș, Biserica-Albă.
Sâmbătă, 11 Iunie: Petelea.

Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Dum. Rosaliilor.		res. ap.
5 (†)	Pogor S. Duh	17 Adolf	3 44 8 17
6 (†)	Cuv P. Visarion	18 Gervasiu	3 44 8 18
7	Muc. Teodot	19 Iuliana	3 44 8 18
8	Muc. Teodor Strat.	20 Laura	3 44 8 18
9	Chiril Alexandr.	21 Aloisiu	3 44 8 19
10	S. M. Timoteiu	22 Paulin	3 44 8 19
11	S. A. A. Bart și Varn.	23 Edeltrud	3 44 8 19

Carol F. Jickeli

Sibiin.

Deposit de
traverse, șini vechi de drum de fer,
CEMENT,

recomandă depositul seu bine asortat cu tot felul de mărfuri de fer și metal, unelte pentru ori-ce industrie, unelte agricole, pentru horticultură și gospodăria casnică. [1008] 6—6

Comande în limba română sînt de dorit.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, str. principală nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. **300.000**; Fond de rezervă fl. **70.000**.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abzicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat. După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abzicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandii.

[1418] 1—7

Direcțiunea institutului.

Hugo Lüdecke,

giuvaergiu,

Sibiiu, Piața-mare

înfîințată dela anul 1850

recomandă depositul seu de utensilii bisericești după ritul adevărat gr.-or. din metalul cel mai fin suflat cu *argint și aur*.

Prețuri-curente ilustrate gratuit.

Deposit bogat de giuvaeruri, mărfuri de aur și argint. Executare solidă a tuturor comenzilor aparținînd acestei specialități. [1212] 2—6

G2. Un mijloc de casă probat de mai mulți ani.

[482] 13—45 **Gichtfluidul lui Kwizda**

Fricțiune întăritoare înainte și după ture mari.

Gichtfluidul		lui Kwizda
Prețul unei sticle 1/1 1 fl. v. a.		Prețul unei 1/2, sticle 60 cr. v. a.
Gichtfluidul		lui Kwizda
Se poate căpeta		în toate farmaciile.

Gichtfluidul lui Kwizda

Depositul principal: Farmacia cercuală Korneuburg.

Institut de credit fonciar în Sibiu

(BODEN-KREDIT-ANSTALT IN HERMANNSTADT).

Sporer-Gasse Nr. 2.

Toate afacerile de bancă și de cambii, precum și intermediari în comisiuni se fac aici cu cele mai favorabile condițiuni în

Cassa de schimb a institutului.

Primirea de alocări de bani eu interese.

Vindere și cumpărare de efecte, cu deosebire bilete hipotecare și alte hârtii de depuneri, apoi sorte de bani din țară și străinătate (note monede).

Avansuri pe efecte, precum și pe conto-corrent.

Escompturi de cambii, efecte și cupoane.

Mandate și afaceri de incasso.

Dispozițiunile mai detaliate se pot vedea în localul institutului.

Despre toate cestiunile, care tae în afaceri de bancă se dau *informațiuni gratis*.

Privitorii la cruțarea speșelor la trimiterea de bani, la cerere se trimit din partea institutului *cecuri postale*.

Formulare pentru petițiunile de împrumuturi pe hipotecă precum și îndrumările necesare se dau din partea institutului.

Informațiuni mai de aproape în materie de instituturi dau și domni:

Paul Theil, avocat în Sibiu.

Dr. Carl Oberth, avocat în Mediaș.

Albert Gross, avocat în Elisabetopole.

Dr. Nicolae Motocu, avocat în Făgăraș.

Dr. Gustav Krasser, avocat în Sas-Sebeș.

Dr. Bela Gal, avocat în Alba-Iulia.

[819] 7—8

Institut de credit fonciar în Sibiu.

(Boden-Kredit-Anstalt in Hermannstadt).

Recunoscut ca cel mai bun și mai sănătos

adaus

la cafeaua de boane.

Se găsește pretutindenea.

Sel. Kneipp

Recomandat de autorități medicale

pe seama

femeilor, copiilor, care sufer de stomac etc.

$\frac{1}{2}$ chilo 25 cr. (50 bani).

Indispensabil pentru fiecare gospodărie și fiecare beutor de cafea e

CAFEAUA KNEIPP-MALZ-KATHREINER

cu gustul cafelei în boane.

Important pentru fiecare femeie casnică și mamă.

Sănătatea și bunăstarea familiei se găsească mai ales în mâinile femeii și mamei! Cătră ele se adresează dar' introducerea „Cafelei Kneipp-Malz-Kathrein“. Ea e cea mai bună, singurul, firescul și sănătosul adaus la cafeaua în boane. Nici unei femei nu îi mai este îngăduit să rămână nepăsătoare în fața acestei cestiuni. Ea e de o eminentă importanță pentru sănătate și gospodărie! Pentru întâia-ooră se oferă un produs indigen, o adevărată cafea sănătoasă și cafea pentru familie! Gustoasă, sănătoasă și nutritoare dela sine, „Cafeaua Kneipp-Malz-Kathrein“ ca adaus păstrează cafelei în boane plăcuta ei aromă. A se începe cu un adaus de a treia parte și se poate indica adausul, după plăcere, până la jumătate și peste aceasta! Așadar' câtă economisire în asemănare cu surogatele folosite până acum, care singure sunt cu neputință de gustat și pe lângă aceasta în cele mai multe cazuri sunt vătămătoare sănătății și în tot cazul numai mijloace de colorare. Că și cafeaua în boane, beută neamestecată e „otrăvă“ și are ca urmări boale de stomac și de nervi, înclinarea spre apoplexie, tremurarea mânilor etc. — știe fiecare gospodăreasă! Prin urmare cât de binevenit trebuie să-i fie un adaus, care pe lângă avantajile amintite, înlătură și efectele vătămătoare sănătății ale cafelei în boane! Succesul fără păreche în un timp atât de scurt dela introducerea ei, e cea mai strălucită dovadă în favorul ei. „Cafeaua Kneipp-Malz-Kathrein“ se mai fabrică acum atât de excelent încât nu se simte nevoia unei amestecări meșteșugite și ea se macină și se toarnă simplu împreună cu cafeaua în boane și poate fi gătită în toate felurile până acum obișnuite. Pentru bolnavi și pentru persoanele slăbite, anume pentru copii absolut nu mai există un mijloc de hrană mai excelent ca Cafeaua-Malz, care se macină, se ferbe 5 minute, se strecoară și se amestecă cu miere (ori zahăr) și cu lapte. E cestiune de conștiință pentru fiecare mamă a încerca aceasta; ea și copiii nu o vor mai părăsi!

[227] 5—11

NB. Pentru a se feri de imitații, la cumpărare să se iee seama la numele

Kathreiner

Marfa dată deschis sau în pachete socotite cu înșelăciune să se refuze necondiționat.